

„Dawne dobre czasy”

Didascalia Apostolorum (230 rok):

„Są też takie lub tacy, którzy nie przychodzą na wspólną ucztę wspólnoty w niedzielę, aby uważać, ale śpią lub plotkują o różnych rzeczach, tak że i inni dostają się w szpony złego nieprzyjaciela przez nich, gdyż nie pozwalają im być "trzeźwymi w Panu"; tacy przychodzą do kościoła jakby puści i jeszcze bardziej puści z niego wychodzą. Nie słuchają słowa kierowanego do nich przez tych, którzy pouczają lub czytają i nie są w stanie przyjąć go uszami serca.”^{CXCIV}

„Dawne dobre czasy”

Święty Chryzostom (350-407)

"Tu w kościele jest bałagan i zamieszanie. Ryki śmiechu i ogólne pobudzenie, jak w miejscu otwartym dla wszystkich. Zupełnie jakbyście byli w łaźni albo na placu i pośrodku rozkrzyczanego tłumu. Kościół to nie miejsce spotkań. Nie odróżniacie go od rynku czy teatru. A kobiety, co tu przychodzą, pod względem sposobu ubierania i ozdób są gorsze od prostytutek. Czy nie widzicie, jak wszyscy się tylko na was oglądają? Doszliśmy już do tego, że jeśli ktoś chce uwieść kobietę, najlepszym do tego miejscem zdaje się być kościół. A słowa, które na zgromadzeniach mówią w rozmowach mężczyźni i kobiety, są brudniejsze od gnoju".^{cxcvi}

Jeszcze gorzej było przy rozdawaniu Komunii Świętej:

„Nie podchodzimy z bojaźnią, ale kopiąc, uderzając, przepętnieni gniewem, popychając naszych sąsiadów, pełni nieporządku”.

„Dawne dobre czasy”

Euzebiusz z Aleksandrii (ok. 500)

„Wyjdiesz zaś w dzień Pański, i co spotkasz? Jedni grają na cytrach, inni tańczą i klaszczą, inni siedzą i obmawiają bliźnich, jedni się biją, inni kłócą, jeszcze inni dają sobie porozumiewawcze znaki namawiając do zła. A gdzie jest muzyka i tańce, tam biegną wszyscy.

Gdy herold zwołuje ludzi do kościoła², to wszyscy są zmęczeni i osłabieni. Gdy nagle słychać cytrę, flet czy tupot tańczących, wszyscy lecą tam jak na skrzydłach. (...) Wielu ma zwyczaj siadania przed kościołem, jak tylko wyjdą - często kapłan robi to jako pierwszy - i dyskutują swoje sprawy, kłócą się, wyzywają, zaklinają i robią inne rzeczy tego rodzaju, a nawet gorsze. Potem znowu wchodzą do kościoła, patrzą na siebie krzywo, zgrzytają zębami jak bestie.”/Mowa 16 „O dniu Pańskim”/cxcvii

„Dawne dobre czasy”

Święty Cezary z Arles (470-542)

„Chociaż cieszymy się z waszej pobożności, to jednak musimy się smucić z wielu takich, co idą na zatracenie. O takich mówię, co przychodząc do kościoła pragną się raczej kłócić niż modlić.

Kiedy powinni w kościele uważnie słuchać czytania [słowa Bożego], oni na zewnątrz załatwiają sprawy i odważają się obrzucać różnymi obelgami.

Niekiedy także, co gorsze, niektórzy zapalają się nieopanowanym gniewem, bardzo złośliwie się kłócą i ciskają na siebie wstrętne przezwiska i zarzuty o zbrodnie, niekiedy nawet napadają na siebie z pięściami i kopią butami.”^{CXCVIII}

„Cieszę się (...), widząc was spieszących wiernie do kościoła, aby słuchać czytań Bożych; ale jeśli chcecie, aby wasz postęp i nasza radość stały się pełne, musicie to czynić wcześniej rano. Kiedy noce są tak długie, kogo żadna choroba nie zatrzymuje, nie spóźnia się do kościoła bez winy w swojej duszy”

„Wciąż i na nowo proszę i równocześnie wzywam, aby nikt w dzień Pański, a zwłaszcza w większe święta, nie wychodził z kościoła przed zakończeniem sprawowania Bożych tajemnic (...) jest rzeczą bardzo przykrą, a nawet wielce bezbożną, że chrześcijanie nie mają szacunku dla dnia Pańskiego, jaki zauważa się u Żydów zachowujących szabat”

„Dawne dobre czasy”

Święty Cezary z Arles (470-542) c.d.

„Sami widzicie, że to zaledwie pół godziny; i jeszcze, aby nie pozwolić, żeby biedni i robotnicy nie spóźnili się do pracy, każdego razu, kiedy przewidziane jest kazanie, dajemy psalm 50, aby nie wychodzono z kościoła późno, ale zawsze o stałej porze”

Dostaje się od świętego także klerowi:

„Ilu teraz na placach publicznych i w atriach bazylik zajmuje się sporami i interesami! Ilu w portykach bazylik i w zakrystiach spędza czas na oszczerstwach lub próżnych plotkach, pomiędzy którymi znajduje się zazwyczaj nie mała liczba duchownych! [...]

Nie mówimy, że nie powinni się troszczyć o pożywienie i ubiór, ale prosimy, aby w przeciągu jednej lub dwóch godzin, podczas gdy czytane są czytania i sprawuje się tajemnice Boże, nie wychodzili z kościoła; i aby pracowali dla swej duszy tylko tyle, ile starają się pracować dla ciała.”^{ccii}

„Dawne dobre czasy”

Święty Augustyn zmagał się z problemem polegającym na tym, iż nowo ochrzczeni wraz z towarzyszami, po nocnych misteriach, wracali do domu by się najeść i upić. Ponieważ po południu było następne spotkanie, przychodzili na nie pijani.

„Nie chcecie wychodzić stąd trzeźwymi, a wracać pijanymi: i po południu będziemy was widzieć”

W Afryce zaś były problemy z wyrugowaniem uczt na grobach męczenników:

„Po Twoim odjeździe powiadomiono nas, iż ludzie buntują się, twierdząc, że nie mogą znieść zakazu obchodzenia uroczystości, którą nazywają „Radością”. W ten sposób chcą na próżno ukryć prawdziwą jej nazwę, to jest pijaństwo, jak w Twojej obecności już nam to mówiono”/Święty Augustyn, Epistula 29/^{ccv}

„Dawne dobre czasy” – Msza Święta przed SVII

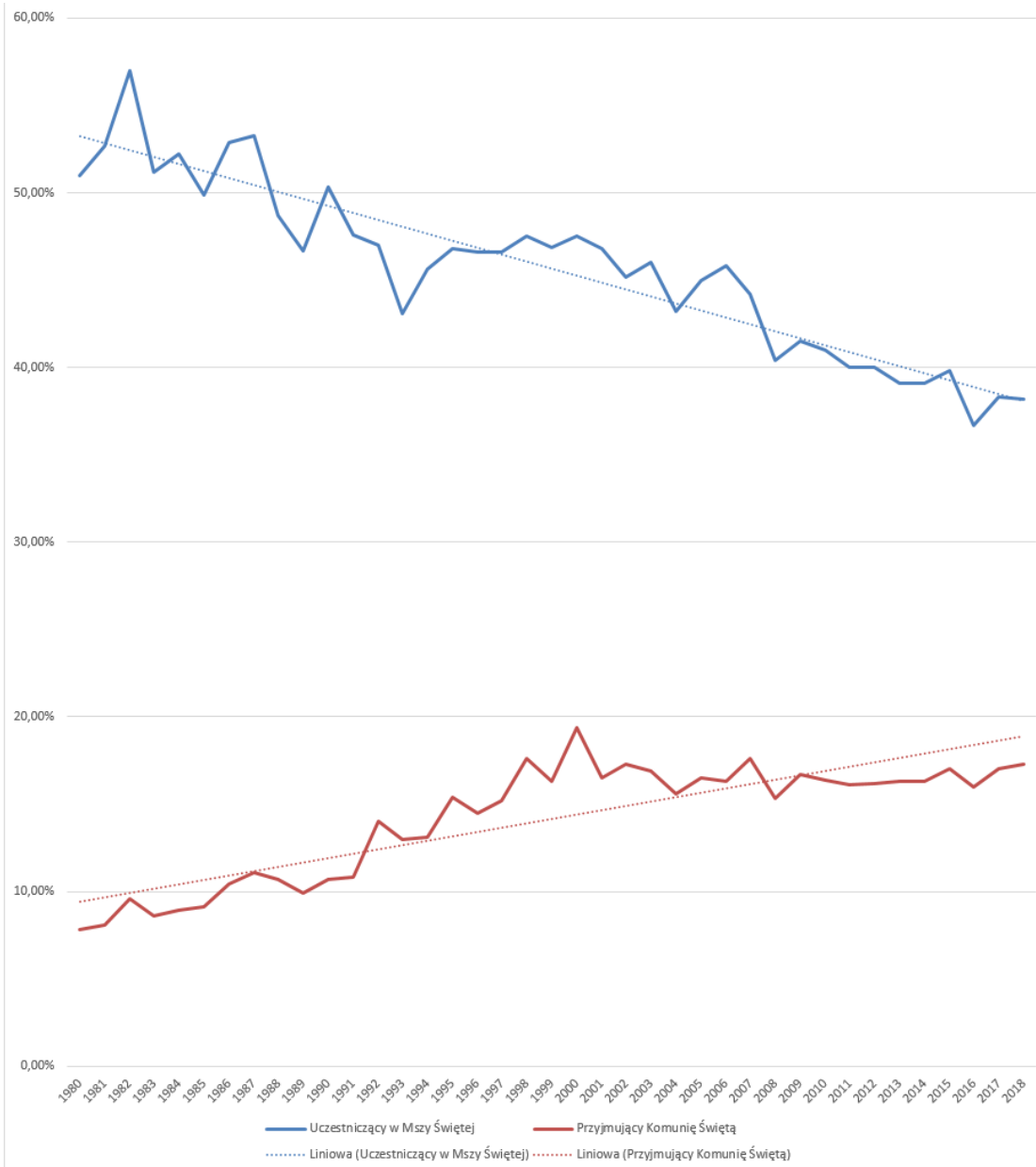

Msza Trydencka bez nadużyć? – to co dziś znamy, to „efekt małej grupy”

Przykłady:

- Kapłan mógł sprawować jedną Mszę Świętą. Gdy były 3 intencje, stosował obejście „talmudyczne” – sprawował trzy Msze Święte do konsekracji, potem odmawiał raz słowa konsekracji nad trzema zestawami kilich+Hostia, a potem „kończył” 3 Msze
- Msza Święta z asystą – odprawiał proboszcz z wikarymi jako diakonem i subdiakonem. Pomiędzy ofiarowaniem a „Ojcze nasz” trzymał patenę nad welonem (i nic więcej). Więc w drugiej ręce miał brewiarz i odmawiał, żeby już później nie musiał
- Zachęcano wiernych do własnych modlitw nie związanych z Mszą Świętą – np. odmawiania podczas niej różańca
- Całkowicie negowano rolę wiernych podczas Mszy Świętej – prezbiter odprawiał, a wierni „wysłuchiwali”
- Komunię Świętą przyjmowano raz do roku (bo „człowiek nie jest godzien”)

O CZYM MÓWIMY?

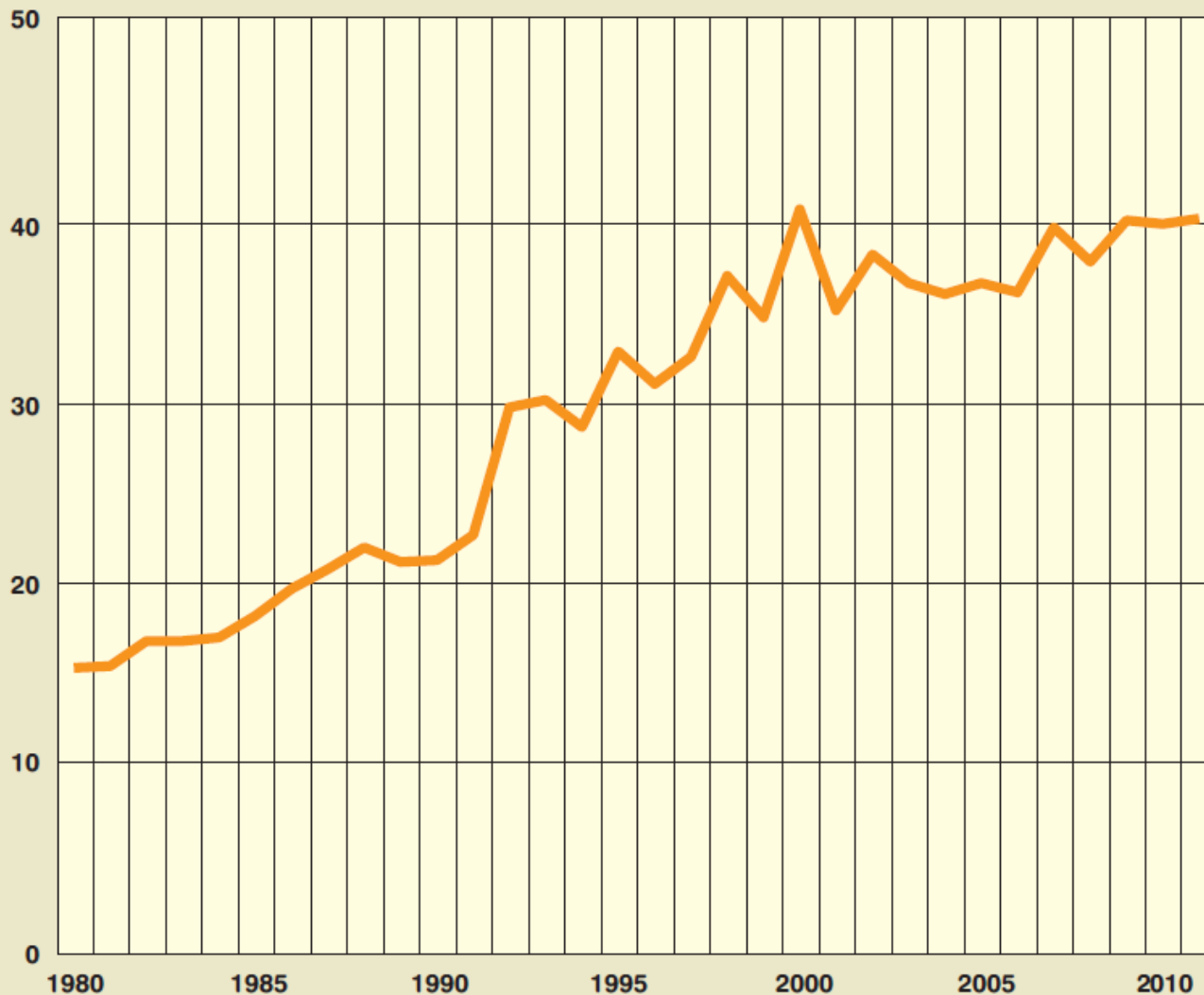

Rok	Dominantes	Communicantes
1980	51,00%	7,80%
1982	57,00%	9,60%
1984	52,20%	8,90%
1986	52,90%	10,40%
1988	48,70%	10,70%
1990	50,30%	10,70%
1992	47,00%	14,00%
1994	45,60%	13,10%
1996	46,60%	14,50%
1997	46,60%	15,20%
1999	46,90%	16,30%
2000	47,50%	19,40%
2002	45,20%	17,30%
2004	43,20%	15,60%
2006	45,80%	16,30%
2008	40,40%	15,30%
2010	41,00%	16,40%
2012	40,00%	16,20%
2014	39,10%	16,30%
2016	36,70%	16,00%
2018	38,20%	17,30%

O CZYM MÓWIMY?

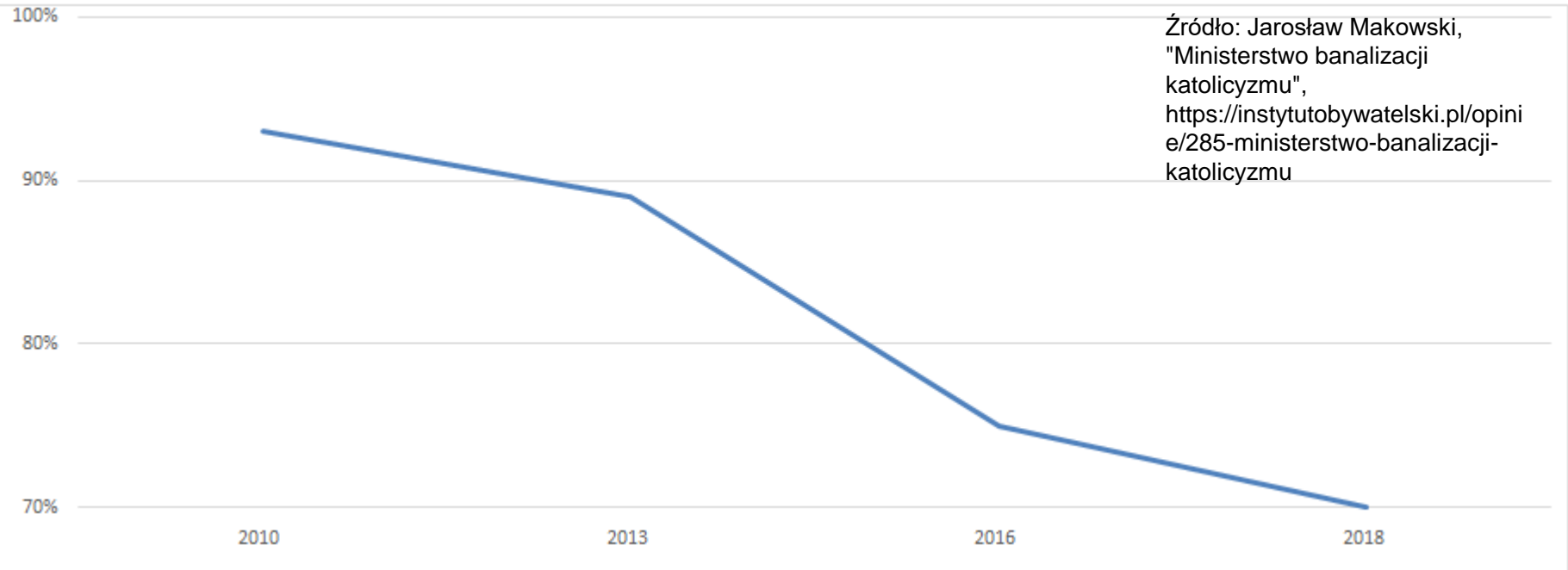
Wykres 11.2. WSKAŹNIKI *COMMUNICANTES* DLA POLSKI W LATACH 1980–2011
(w % ogółu obecnych na mszy św.)

Źródło: Instytut Statystyki
 Kościoła Katolickiego SAC &
 Główny Urząd Statystyczny,
 rocznik "Kościół katolicki w
 Polsce 1991-2011

O CZYM MÓWIMY?

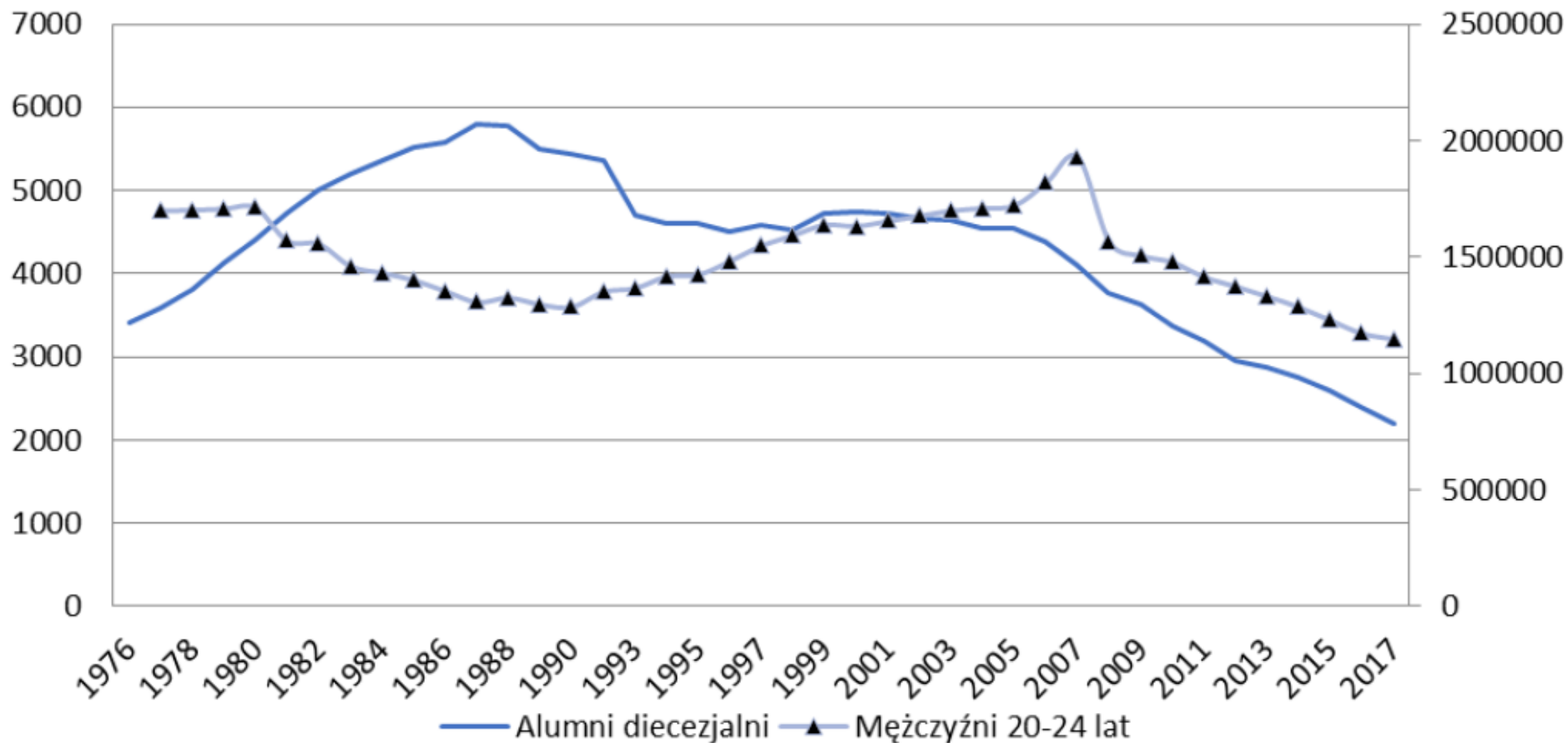
Deklarowane uczestnictwo w katechezie

- Wśród młodych, w ciągu 25 lat o 20% spadły deklaracje wiary, a o 50% - praktyki religijne
- W 2016 50% młodych w ogóle nie praktykowało
- Katecheza 2010 – 93%, 2013 – 89%, 2016 – 75%, 2018 – 70%

O CZYM MÓWIMY?

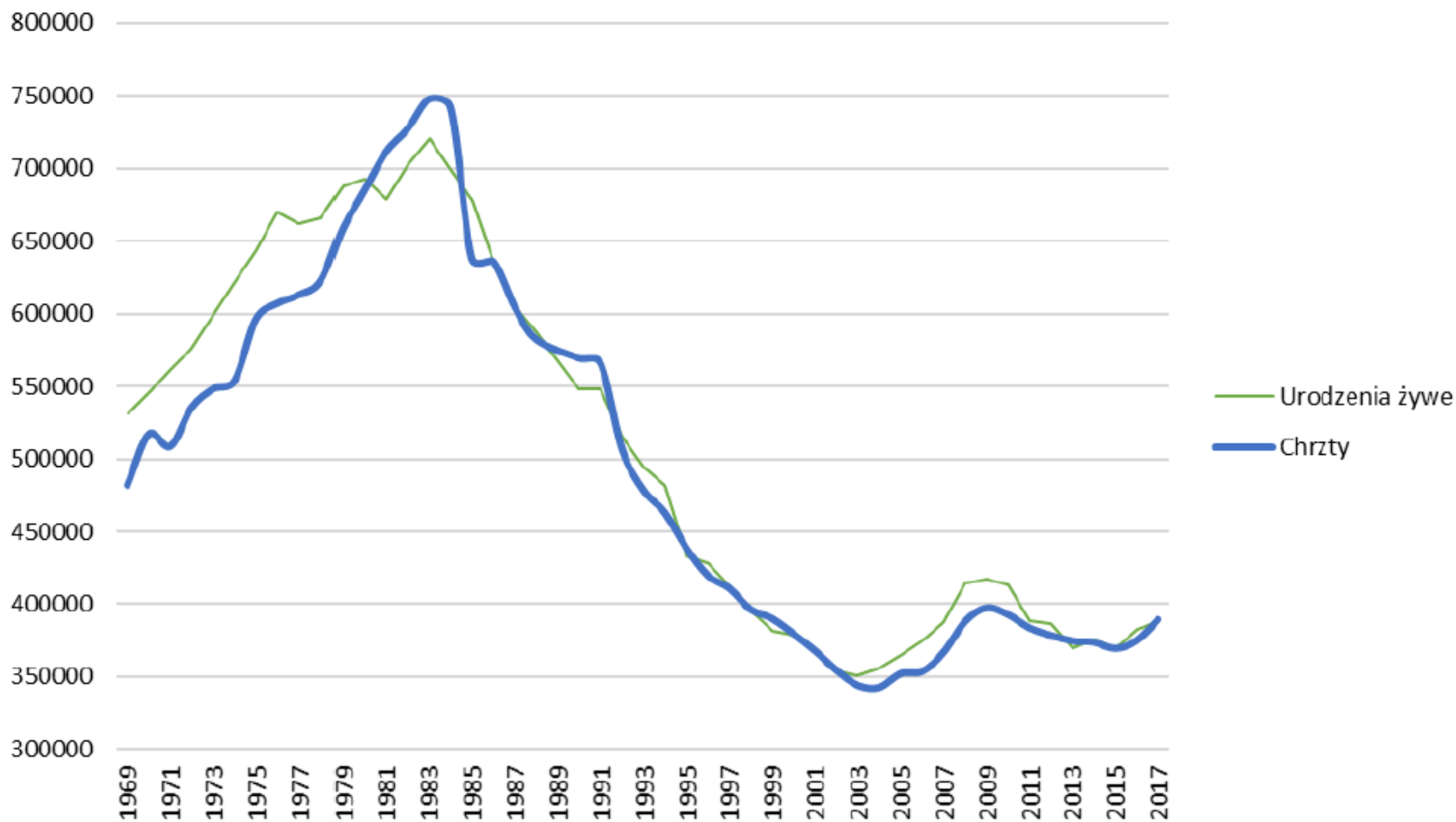
Wyk. 1. Alumni diecezjalni w latach 1976-2017

Źródło: ANNUARIUM STATISTICUM ECCLESIAE IN POLONIA AD 2020, Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego SAC, <http://www.iskk.pl/badania/roczniki-statystyczne/313-annuarium-statisticum-ecclesiae-in-polonia-ad-2020>

O CZYM MÓWIMY?

Wyk. 3. Liczba udzielonych sakramentów chrztu oraz liczba urodzeń w latach 1969-2017

Źródło: ANNUARIUM STATISTICUM ECCLESIAE IN POLONIA AD 2020, Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego SAC, <http://www.iskk.pl/badania/roczniki-statystyczne/313-annuarium-statisticum-ecclesiae-in-polonia-ad-2020>

O CZYM MÓWIMY?

Ciekawostka. Zgodnie z oczekiwaniami w mniejszych ośrodkach więcej jest osób deklarujących się jako wierzący:

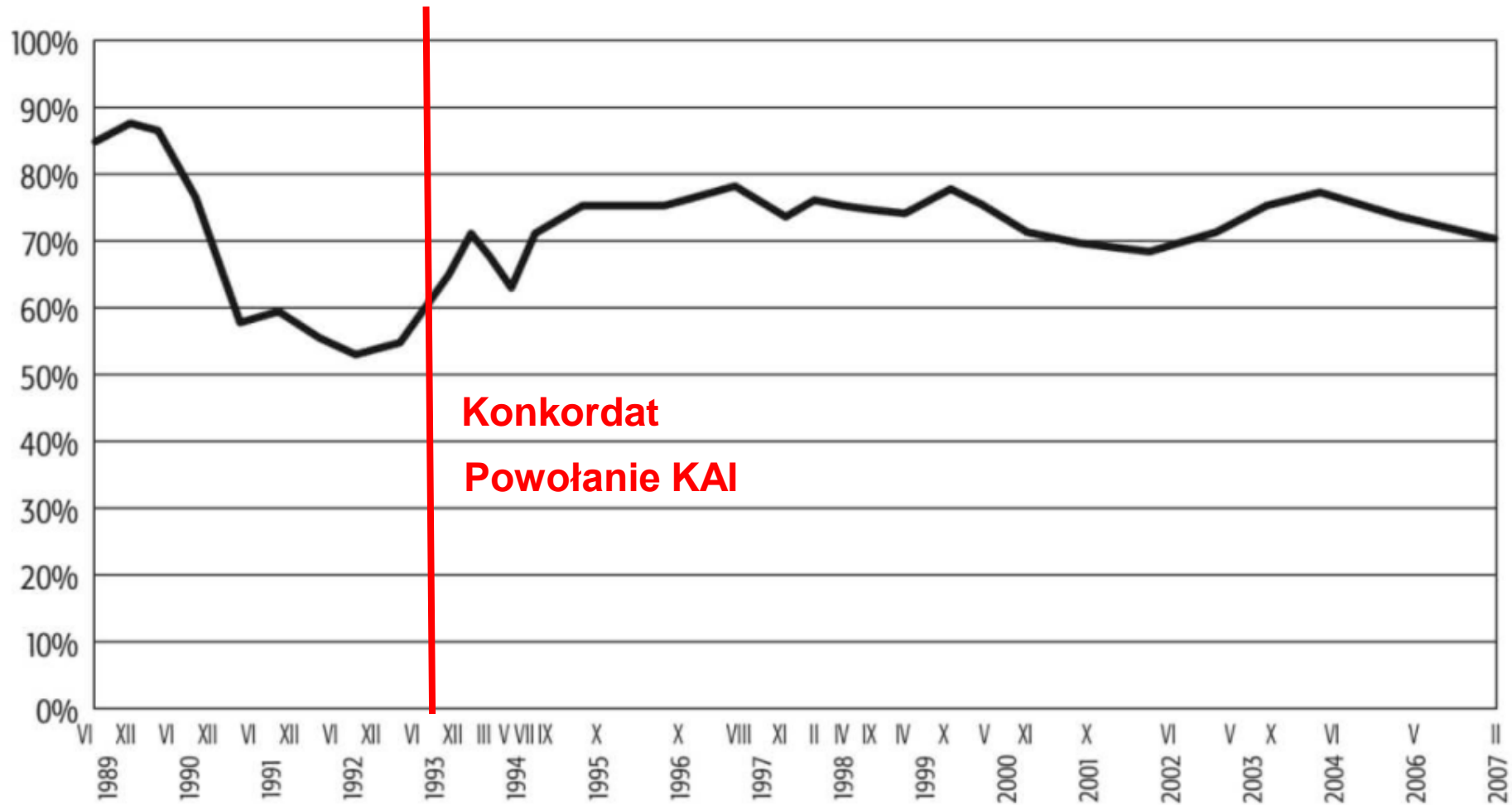
Grupa	Wierzący
Mieszkańcy wsi	71%
Mieszkańcy małych miast (do 20 tys)	60%
Duże miasta	53%

ale...

Najwięcej deklarujących się jako „głęboko wierzący” jest w średnio - dużych miastach (20-100tys) – 27%!

ZAUFIANIE DO KOŚCIOŁA

Zmiany poziomu zaufania do Kościoła katolickiego wg OBOP/TNS OBOP, 1989-2007

Konkordat
Powołanie KAI

ZAUFIANIE DO KOŚCIOŁA

Zaufanie do kościoła katolickiego w Polsce w latach 2016-2020

